

ERHVERVSJURA

Ledelsen undervurderer svig

TYVERI De gennemsnitlige tab ved kriminalitet begået mod danske virksomheder er faldet fra 2007 til 2009, viser ny undersøgelse. Men der er større risiko for at blive udsat for svig og snyd, end ledelsen regner med.

LARS BO LANGSTED
professor, Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

DANSKE virksomheder mister hvert år mange mio. kr. som følge af kriminalitet. Kriminalitet begået af deres egne medarbejdere, deres ledere, deres ejere og nogle gange af udefra kommende. Det er hævet over enhver tvivl, at det er et problem, og også at mange virksomheder ikke tager truslen tilstrækkeligt alvorligt: »Den slags rammer ikke mig og min virksomhed«.

Hvert andet år offentliggør PricewaterhouseCoopers (PwC) en undersøgelse, der har til formål at oplyse om virksomhedskriminalitet i offentlige og private virksomheder. Det er altid interessant læsning, ligesom pressen også meget ofte er interesseret i resultaterne – især hvis kriminaliteten er øget. Det er der imidlertid intet, der tyder på i årets undersøgelse, der blev offentliggjort i sidste uge. Tværtimod er såvel det gennemsnitlige tab i virksomhederne faldet som (antageligt) mængden af de virksomheder, der har været udsat for kriminalitet i den forudgående periode.

Når det kan være vanskeligt at sammenligne helt præcist, skyldes det, at man i 2007-undersøgelsen anvendte interview af den øverste ledelse, hvor man i 2009 har anvendt elektroniske spørgeskemaer. I 2007-undersøgelsen havde 75 virksomheder deltaget i undersøgelsen, i 2009 havde 105 virksomheder deltaget. I 2007 havde man spurgt, om virksomhederne havde oplevet kriminalitet indenfor de sidste 24 måneder – i 2009 havde man spurgt til de seneste 12 måneder. Med andre ord en række forskelle der hver for sig måske ikke er så betydningsfulde, men som tilsammen kan gøre det vanskeligt at udføre en ordentlig sammenligning.

SAMMENLIGNER man alligevel det, der formentlig bedst kan sammenlignes, er virksomhedernes gennemsnitlige tab faldet fra 9 mio. kr. (2007) til 2,7 mio. kr. (2009). Det usædvanligt store gennemsnitlige tab fra 2007-undersøgelsen skyldtes imidlertid, at der var indregnet »to tilfælde med større tab vedrørende krænkelse af immaterielle rettigheder«, som det hed i 2007-rapporten. Fratrak man disse to tilfælde, var det gennemsnitlige tab i 2007 3,2 mio. kr. – altså stadig lidt større end tabet i

2009-undersøgelsen.

Ser man på mængden af virksomheder, der havde været udsat for kriminalitet i 2007-undersøgelsen, var tallet 35 pct. I 2009 undersøgelsen oplyste 26 pct. af virksomhederne, at de havde været udsat for kriminalitet. 2007-undersøgelsen dækkede imidlertid over to år, mens 2009-undersøgelsen dækkede over et år. Man kan imidlertid næppe blot dividere tallet fra 2007-undersøgelsen med to, allerede fordi folks erindring (som er det, undersøgelsen er baseret på) antageligt er stærkest i relation til det umiddelbart forudgående år.

DET ER imidlertid interessant, at mængden af regnskabsmanipulation er steget sammenholdt med tidligere undersøgelser, og at denne form for kriminalitet har indtaget førstepladsen over kriminalitet rettet mod virksomheden, hvor den sædvanlige topscorer: "misbrug af aktiver" – f.eks. tyveri, underslæb m.v. – er blevet forvist til en andenplads her i Danmark.

Når man betænker, at undersøgelsens tidsmæssige udstrækning er fra sensommer

2008 til sensommer 2009, er det måske ikke så overraskende. I denne periode kom vi ind i den globale recession, og virksomhederne mistede ordre, omsætning og egenkapital, og finansieringsmulighederne skrumpede voldsomt ind i perioden.

I sådanne situationer kan fristelsen til at foretage manipulation af regnskabet øges væsentligt. Ikke blot i den "udadrettede" funktion, hvor regnskabet skal bruges for at opnå lån og kreditter, men også i den "indadrettede" funktion, hvor f.eks. ledelsens aflønning er bundet op på givne regnskabsmæssige resultater.

Det er således ikke uden grund, når et af revisorerne "red flags" i forbindelse med revision og den deri liggende vurdering af risikoen for forekomsten af besvigelser i virksomheden netop er re-

sultataflønning af ledelsen. Også på andre områder er der sket en ikke uvæsentlig bevægelse i nogle af tallene. I 2007-undersøgelsen var 24 pct. af tilfældene begået af topledere og kun 5 pct. af mellemledere.

I 2009-undersøgelsen anføres, at 61 pct. er begået af mellemledere. 2007-tallene svarer nogenlunde til andre undersøgelser, hvorimod 2009-undersøgelsens tal forekommer overraskende højt. Ifølge 2009-undersøgelsen foretog 41 pct. af virksomhederne politianmeldelse af den formodede gerningsmand, mens 2007-undersøgelsen havde så højt et tal for politianmeldelse som 67 pct. Det var ifølge 2009-undersøgelsen den interne revision, der i 30 pct. af tilfældene afslørede kriminaliteten, hvor det i 2007-

undersøgelsen "kun" var 19 pct.

Som det formentlig er fremgået af alle disse mange tal og sammenligninger, er det vanskeligt at se nogen entydig bevægelse i omfang, tab, gerningsmandstype, virksomhedens reaktion på kriminaliteten o.s.v. Det bekræfter dels, at man skal være varsom med at sammenligne undersøgelser, der er lavet på forskellig måde, dels at man skal være endnu mere varsom med at stole på avisoverskrifter, der alene fremhæver de steder, hvor der kan konstateres en øget kriminalitet. Som det gerne skulle være fremgået, er også de tal behæftet med stor usikkerhed.

NÅR DET ER sagt, er der imidlertid grund til at være glad for, at revisionsfirmaerne laver disse undersøgelser, senest altså PwC. Undersø-

gelserne kan således – uanset deres iboende usikkerhed og dårlige sammenlignelighed – være med til at sætte fokus på problemstillingen og dermed få flere ledelser og deres rådgivere til at overveje ikke blot om de er udsatte for kriminalitet, men også hvorledes de kan imødegå eller i hvert fald reducere risikoen for, at det netop er deres virksomhed, der bliver (hårdt) ramt af sådanne angreb.

Det er således tankevækkende, når også 2009-undersøgelsen viser, at virksomhederne er tilbøjelige til at undervurdere risikoen for, at netop deres virksomhed bliver offer for en virksomhedskriminalitet. Som det hedder i rapporten: »Såvel dette års undersøgelse som tidligere års undersøgelser har vist, at der er en væsentlig lavere forventning om at blive ramt af besvigelser set i forhold til den faktiske forekomst. Dette er ikke alene gældende for Danmark, men også for mange andre lande. Det er et godt udgangspunkt for bekæmpelsen af besvigelser at have denne historiske erfaring i baghovedet. Ingen virksomhed og ingen branche er immun over for truslen om besvigelser.«. ■

HOVEDPUNKTER

■ PricewaterhouseCoopers har for nylig offentliggjort en undersøgelse, der har til formål at oplyse om virksomhedskriminalitet i offentlige og private virksomheder.

■ Virksomhederne har tendens til at undervurdere risikoen for at blive offer for kriminalitet, konkluderer undersøgelsen bl.a.